

## Befogadástörténet, kánonképződés. A XX. század elejének magyar irodalma (1890–1927)

Dr. Murzsa Tímea

[murzsa.timea@btk.elte.hu](mailto:murzsa.timea@btk.elte.hu)

Cs: 12:00–14:30 (A ép., II. emelet 220.)

fogadóóra: K: 8:30–10:00 (A ép., III. emelet 318.), előzetes e-mailes egyeztetés alapján.

### MENETREND

03. 02. Bemutatkozás, tematika ismertetése

03. 09. Elméleti, történeti bevezető

- kánonelmélet

- az irodalom mediális változásai a korszakban

03. 16. *A Hét, Magyar Génius, Szerda, Figyelő*

Olvasmány:

- ADY Endre, *Ismeretlen Korvin-kódex margójára*, *Tekintet* 1993/5–6., 92–98. (Eredeti megjelenési helye és ideje: *Figyelő* 1905. október 15.)

03. 23. *Nyugat* (I.): irodalomfelfogás(ok), szerkesztéspolitikai viták

Olvasmányok:

- IGNOTUS, *Kelet népe*, *Nyugat* 1908/1., 1–3.

- SCHÖPFLIN Aladár, *A magyar író*, *Nyugat* 1908/21., 310–315.

- HATVANY Lajos, *Irodalompolitika*, *Nyugat* 1911/15., 169–176.

- OSVÁT Ernő, *Irodalom-politika*, *Világ* 1912. január 3., 9.

- *Irodalom és társadalom*, *Huszdik Század* 1912/1., 666–681.

03. 30. *Nyugat* (II.): az „újrainduló Nyugat”

Olvasmányok:

- BABITS Mihály, *Magyar költő kilencszáztizzenkilencben*, *Nyugat* 1919/14–15., 911–929.

- FÜLEP Lajos, *Szabó Dezső regénye*, *Nyugat* 1919/16–17., 1021–1036.

- IGNOTUS, *Teremtő indiszkrétio. Neovojtina 5.*, *Nyugat* 1927/4., 303–307.

- *Indiszkrétio az irodalomban. A Nyugat ankétja*, *Nyugat* 1927/6., 451–470.

04. 06. *Nyugat* (III.): „a kettészakadt irodalom”

Olvasmányok:

- BABITS Mihály, *A kettészakadt irodalom (válasz Berzeviczy Albertnek)*, *Nyugat* 1927/7., 527–539.

- SCHÖPFLIN Aladár, *A kettészakadt magyar irodalom*, *Nyugat* 1927/8., 605–610.

Kitekintés (szemelvények):

- BABITS Mihály, *Az írástudók árulása*, *Nyugat* 1928/18., 355–376.

- OSVÁT Ernő, *Az írástudók árulása. Levél Babits Mihályhoz*, *Nyugat* 1928/23., 761–762.

- KOSZTOLÁNYI Dezső, *Az írástudatlanok árulása. Különmélemény Ady Endréről*, *A Toll* 1929. július 14., 7–21.

- KOMLÓS Aladár, *Bocsánat. Ady-revizió* [sic!], *Korunk* 1929/10., 706–711.

04. 13. *A Magyar Figyelő*

Olvasmányok:

- HERCZEG Ferenc, *Jelszavak*, *Magyar Figyelő* 1911/1., 3–7.

- ALEXANDER Bernát, *A kritikáról*, *Magyar Figyelő* 1911/1., 77–88.

- AMBRUS Zoltán, *Színház (sic!) (A színházak [sic!] és a közönség)*, *Magyar Figyelő* 1911/1., 89–99.

- RUSTICUS, *Levél a szerkesztőhöz*, *Magyar Figyelő* 1911/1., 212–214.

- KENEDI Géza, *Gondolatok a destruktőről*, *Magyar Figyelő* 1911/2., 353–360.

- ZILÁHI László, *A magyar kritikáról*, *Magyar Figyelő* 1911/3., 76–82.

- HORVÁTH János, *Válasz Rusticus megjegyzéseire*, Magyar Figyelő 1912/4., 80–83.

#### 04. 20. Napkelet

Olvasmányok:

- TORMAY Cécile, *Séta a szentmihályi parkban*, Napkelet 1923/1., 1–5.
- HORVÁTH János, *Új közlés felé*, Napkelet 1923/1., 81–84.
- *Gróf Klebelsberg Kuno levele a Napkelet szerkesztőjéhez*, Napkelet 1928/3., 213–215.
- SCHÖPFLIN Aladár, *Búcsú a Napkelettől*, Nyugat 1940/10., 478–479.

#### 04. 27. Avantgárd

Olvasmányok:

- SZABÓ Dezső, *F. T. Marinetti: Le Futurisme*, Nyugat 1912/14., 156.
- BABITS Mihály, *Ma, holnap, és irodalom*, Nyugat 1916/17., 328–340.
- KASSÁK Lajos, *„A rettenetes nagy hamu” alól Babits Mihályhoz*, Nyugat 1916/18., 420–424.
- BABITS Mihály, *Felelet Kassák Lajosnak*, Nyugat 1916/18., 424–425.
- KASSÁK Lajos, *Az új művészet él*, Korunk 1926/3., 95.
- KASSÁK Lajos, *Művészet és propaganda*, Újság 1926. augusztus 22., 18.
- KASSÁK Lajos, *Az új versről*, Korunk 1927/3., 209–210.

#### 05. 04. Nőírók, író nők

Olvasmányok:

- *Kafka Margit könyve*, Budapesti Szemle 1907/369., 468–473.
- KENEDI Géza, *Magyar feminizmus*, Magyar Figyelő 1911/1., 51–61.
- RUSTICUS, *Levél egy feminista barátnőmből*, Magyar Figyelő 1911/1., 547–553.
- *Nőíró a nőkről (Kafka Margit: Hangyaboly)*, Budapesti Szemle 1917/486., 466–469.
- BALASSA József, *Erdős Renée csodálatos élete*, Literatura 1926/4., 10–12.
- SURÁNYI Miklós, *Hímnemű és nőnemű kultúra*, Új Idők 1927/26., 705–706.
- KOSÁRYNÉ RÉZ Lola, *Nők az irodalomban*, Új Idők 1927/38., 311–312.

Kiegészítés:

- SECTOR, *Nő-uralom*, A Hét 1901/28., 442–443.

#### 05. 11. Magyar zsidó irodalom?

Olvasmányok:

- *A zsidókérdés Magyarországon. A Huszadik Század körkérdése*, Budapest, Társadalomtudományi Társaság, 1917. (csak nézzenek bele egy-egy véleménybe és az anket beharangozójába)
- ILLYÉS Gyula, *Fischmann S. utódai*, Nyugat 1929/12., 831–833.
- MÓRICZ Zsigmond, *A zsidó lélek az irodalomban*, Nyugat 1930/18., 421–422.
- SCHÖPFLIN Aladár, *A zsidó lélek az irodalomban. Válasz Móricz Zsigmond cikkére*, Nyugat 1930/19., 497–499.
- KOMLÓS Aladár, *A zsidó lélek az irodalomban. Válasz Móricz Zsigmond cikkére*, Nyugat 1930/19., 499–501.

#### 05. 18. „Populáris irodalom” (kisesszék határideje!)

- Singer és Wolfner Irodalmi Intézet Rt. kiadványai
- Bús-Fekete László korai könyvei

#### 05. 25. ZH

##### **A teljesítés feltételei:**

A félév teljesítéséhez a megadott szövegek elolvasása, a kisesszé elküldése e-mailben (1 oldal, szimpla sorköz, 12-es betűméret, betűtípus: Times New Roman), órai aktivitás és a zárthelyi dolgozat sikeres teljesítése szükséges.

**Háromnál több hiányzás esetén a félév érvénytelennek számít.**

## AJÁNLOTT SZAKIRODALOM

- BALOGH Gergő, *Írni és megélni. Sajtóipar, mecénatúra és a gazdasági szabadságfok kérdése a magyar irodalmi modernségben*, Studia Litteraria 2021/3–4., 248–265.
- BEÖTHY Zsolt, *A magyar irodalom kis-tükre*, Budapest, Athenaeum, 1896.
- DOBÓ Gábor, *Az avantgárd realpolitikája: Kassák Lajos kísérlete a saját műveire és Dokumentum című lapjára vonatkozó kritikai fogadtatás megszervezésére bécsi emigrációját követően (1925–1927)*, Alba Regia 2019, 167–181.
- HORVÁTH János, *Aranytól Adyig*, Budapest, Pallas, 1921.
- LENGYEL Imre Zsolt, *Újságírás, közönség, irodalom. Az 1900 körüli évtizedek irodalmi diskurzusa a piacosodással kapcsolatos dilemmák kontextusában*, Irodalomtörténet 2022/1., 15–36.
- KENYERES Zoltán, „A kettészakadt irodalom” és „Az írástudók árulása”. *Babits és a Nyugat irodalomszemlélete* = K. Z., *Korok, pályák, művek*, Budapest, Akadémiai, 2004, 193–200.
- KENYERES Zoltán, *A Nyugat periódusai* = K. Z., *Korok, pályák, művek*, Budapest, Akadémiai, 2004, 58–83.
- KENYERES Zoltán, *Nyugat-legendák és az etikai esztétizmus* = K. Z., *Korok, pályák, művek*, Budapest, Akadémiai, 2004, 84–88.
- KOSZTOLÁNCZY Tibor, *Indulás = Tessék színt vallani. Osvát Ernő szerkesztői levelezése*, I., sajtó alá rendezte és a kísérő tanulmányokat írta KOSZTOLÁNCZY Tibor – NEMESKÉRI Erika, Budapest, Gondolat – Országos Széchényi Könyvtár, 2019, 99–113.
- KOSZTOLÁNCZY Tibor, *Irodalompolitika = Tessék színt vallani. Osvát Ernő szerkesztői levelezése*, I., sajtó alá rendezte és a kísérő tanulmányokat írta KOSZTOLÁNCZY Tibor – NEMESKÉRI Erika, Budapest, Gondolat – Országos Széchényi Könyvtár, 2019, 411–419.
- KOSZTOLÁNCZY Tibor – NEMESKÉRI Erika, *A Nyugat folyóirat és az első világháború = Tessék színt vallani. Osvát Ernő szerkesztői levelezése*, II., sajtó alá rendezte és a kísérő tanulmányokat írta KOSZTOLÁNCZY Tibor – NEMESKÉRI Erika, Budapest, Gondolat – Országos Széchényi Könyvtár, 2019, 997–1011.
- KOSZTOLÁNCZY Tibor, *A Nyugat szerkesztősége az 1920-as években = Tessék színt vallani. Osvát Ernő szerkesztői levelezése*, II., sajtó alá rendezte és a kísérő tanulmányokat írta KOSZTOLÁNCZY Tibor – NEMESKÉRI Erika, Budapest, Gondolat – Országos Széchényi Könyvtár, 2019, 1347–1354.
- KULCSÁR-SZABÓ Ernő, *Kánon és befolyás. Az irodalmi autoritás kérdéséhez = Bia hangja: Az erőszak irodalmi és nyelvelméleti reprezentációi*, szerk. BALOGH Gergő – PATAKI Viktor, Eger, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Líceum, 13–31.
- KULCSÁR SZABÓ Zoltán, *Irodalom/történet(i)/kánon(ok) = Szövegek között*, szerk. BOCSOR Péter, FRIED István – HÓDOSY Annamária – MÜLLNER Péter, Szeged, JATE BTK, 1996, 16–39.
- L'HOMME Ilona, *A nő írók helye az irodalmi diskurzusban 1940–1945*, doktori disszertáció, Budapest, ELTE BTK, 2003.
- RÁKAI Orsolya, *A Napkelet és az irodalmi modernség*, Jelenkor 2013/2., 170–176.
- SZEKFŰ Gyula, *Három nemzedék*, Budapest, Élet Irodalmi és Nyomda Rt., 1920.
- SZÉNÁSI Zoltán, *A magyar nemzet tudat kis-tükre. Beöthy Zsolt irodalomtörténeti szintéziséről = Kősziklára építve. Built Upon His Rock. Írások Dávidházi Péter tiszteletére*, szerk. PANKA Dániel – PIKLI Natália – RUTTKAY Veronika, Budapest, ELTE BTK Angol-Amerikai Intézet, Anglisztika Tanszék, 367–373.

Idegennyelvű szakirodalom:

ASSMANN, Aleida, *Canon and Archive*, De Gruyter, 2010.

BLOOM, Harold, *How to Read and Why*, New York, Simon and Schuster, 2001.

BLOOM, Harold, *The Western Canon: The Books and School of the Ages*, New York, Harcourt Brace, 1994.